

فعالان اقتصادی با تاکید بر تقویت بخش خصوصی عنوان کردند؛

نقش سربازان جبهه تولید در میدان جهاد اقتصادی

واحد مطالعات انجمن مدیران صنایع خراسان

سر آغاز:

دهه ۸۰ با فراز و نشیبها و دستاوردها و کاستی های مختلفی برای فعالان بخش اقتصادی کشور به پایان رسید و نخستین سال از دهه ۹۰ با امیدها و چشم اندازی متفاوت فرا رسید؛ این در حالی است که واپسین سال از دهه ۸۰ با تحولات تازه و متفاوتی همراه بود که سبب شروع تغییر شیوه اقتصادی چندین ساله در کشور شد. جراحی اقتصاد ایران که با اجرای قانون هدمندی بارانه ها همراه بود، امیدهای فراوانی را در بین فعالان اقتصادی بخش خصوصی، مردم و سایر دست اندرکاران بر جای گذاشته است. سال جدید نیز در حالی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی به عنوان سال جهاد اقتصادی نامگذاری شد که بخش صنعت و معدن کشور از پایه های اصلی حوزه اقتصاد، حرکت های روبه رشدی را در سالهای اخیر تجربه کرده است. رشد ۶۷ درصدی صنعت در کل رشد اقتصادی کشور و افزایش سه برابر و نیمی مجموع صادرات محصولات صنعتی و معدنی در طول برنامه چهارم توسعه و افزایش صادرات با محوریت طراحی، مهندسی، بومی سازی، از جهش های صنعتی حکایت داشته است. همچنین در سالهای اخیر تولید کالاهای مادر صنعتی همچون، فولاد، آلومینیوم، مس، سنگ آهن، سیمان و خودرو رشد قابل توجهی داشته و رتبه جهانی ایران در این کالاها بهبود پیدا کرده است. اما باید دید در شرایطی که وضعیت تازه ای در اقتصاد کشور تجربه می شود، سربازان جبهه تولید چه نقشی در میدان جهاد اقتصادی داشته باشند؟

اول؛ غریبه ای به نام بخش خصوصی

پژوهشهای کارشناسان نشان می دهد، اهمیت دادن به بحث تولید و مسائل کسب و کار پیش نیازی است که به افزایش درآمد ملی، رشد پس انداز و سرمایه گذاریها، رفع معضل بیکاری و بهره وری حداکثری از منابع اقتصادی کشور با جذب مشارکت های مردمی منجر میشود.

این در حالی است که مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی چندی پیش در بررسی چالشهای فضای کسب و کار در ایران تأکید کرده بود: وضعیت فضای کسب و کار ایران هم در محاسبات بین المللی و هم داخلی، رتبه و وضعیت نامناسبی است و هر چند برای اصلاح این شرایط گامهای اولیه برداشته شده، اما این اقدامها با توجه به اهداف چشم انداز و وضعیت نامناسب کنونی بسیار ناچیز بوده است.

کارآفرینان بر این باورند با توجه به سهم بالای بخش صنعت در تحقق رشد اقتصادی ۸ درصدی پیش بینی شده در برنامه پنجم باید افزون بر تعیین برنامه های این بخش، قوانین دست و پا گیر حوزه کسب و کار نیز برطرف شود، زیرا برخی قوانین موجود دست و پا گیر و مانع رونق تولید و صنعت هستند.

این همان نکته ای است که اکبر هریسچیان عضو هیأت نمایندگان اتاق ایران به آن اشاره می کند. او معتقد است: اصلی ترین بستر لازم برای ورود بخش خصوصی به عرصه جهاد اقتصادی و رونق تولید، تغییر سهم دولت و بخش خصوصی از اقتصاد کشور است.

او می گوید: سهم ۸۰ درصدی کنونی دولت و سهم ۲۰ درصدی بخش خصوصی باید به طور کلی برعکس شود، به شکلی که ۸۰ درصد اقتصاد به دست بخش خصوصی و ۲۰ درصد در دست دولت باشد و باید در نهایت نسبتی ۵۰ - ۵۰ داشته باشند، زیرا تنها در این صورت است که بخش خصوصی امکان مشارکت بیشتری در حوزه کسب و کار پیدا می کند.

اما اگر قدرت بخش خصوصی افزایش یابد، آیا وضعیت اقتصادی کشور نیز به همان نسبت بهبود خواهد یافت؟

در پاسخ به این پرسش هریسچیان اظهار می دارد: معنای جهاد نیز همین است، مطمئن باشید با افزایش سهم بخش خصوصی شاهد رونق اقتصاد ملی در همه بخشها خواهیم بود.

وی ادامه می دهد: این بحث مدتهاست مطرح شده، اما متأسفانه هنوز تحقق نیافته و تلاشهای صورت گرفته در این باره نیز به درستی اجرا نشده است. او تأکید می کند: برای موفقیت هدفها باید تمامی برنامه ها و بسترها به شکلی اصلاح شود که قدرت بخش خصوصی افزایش یابد.

دوم؛ پیش نیازهای جهاد اقتصادی

کارشناسان بر این باورند بررسی عملکرد برنامه چهارم توسعه، نقش قوانین قبلی مانند قانون رفع موانع تولید و اصل ۴۴ و همچنین آخرین وضعیت اجرای این قوانین نقش مهمی در تعیین ابزارهای لازم برای دستیابی به اهداف پیش بینی شده دارد.

از این رو به نظر می رسد اتخاذ سیاستهای هماهنگ، واگذاری امور اجرایی و مدیریتی به مردم و اجرایی کردن سیاستهای خصوصی سازی به مفهوم واقعی، از جمله تمهیداتی است که می تواند نقش مهمی در تبیین جهاد اقتصادی داشته باشد.

همچنین صرفه جویی و استفاده بهینه از منابع اقتصادی با هدف کاهش هزینه های ملی، اصلاح رویه های مصرفی، افزایش دانش ملی، حرکت در مسیر شکوفایی استعدادها، خلاقیتها و نوآوریها، جلوگیری از واردات بی رویه با هدف پیشگیری از خروج ارز و صدمه دیدن تولید ملی، افزایش صادرات غیرنفتی، تلاش در جهت تثبیت جایگاه اقتصادی کشور در بازارهای رقابتی و تبدیل بازار اقتصادی کشور به یک بازار رقابتی با هدف جذب مشارکت سرمایه گذاران خارجی، از جمله پیش نیازهای توسعه ای هستند که در مسیر تعالی اقتصادی باید به آنها توجه داشت.

در این راستا همان طور که کارشناسان بارها تأکید کرده اند موفقیت در این مسیر نیازمند سوق دادن فعالیتهای اقتصادی به سمت و سوی اقتصاد مردمی است.

مخبر کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی که چنین دیدگاهی دارد با تأکید بر نقش کارآفرینان در جهاد اقتصادی می گوید: به کارآفرینان و کسانی که می توانند در جامعه تحول زا باشند بخصوص در بخش خصوصی باید با احترام و تکریم نگریسته شود و دولت با حمایت از بخش تولید موجب ایجاد احساس امنیت در بین تولیدکنندگان شود.

کارآفرینان بر این باورند با توجه به سهم

بالای بخش صنعت در تحقق رشد اقتصادی ۸

درصدی پیش بینی شده در برنامه پنجم باید

افزون بر تعیین برنامه های این بخش، قوانین

دست و پا گیر حوزه کسب و کار نیز برطرف

شود، زیرا برخی قوانین موجود دست و پا گیر

و مانع رونق تولید و صنعت هستند

محمدرضا خباز با اشاره به اینکه هم اکنون بیش از ۷۰ درصد اقتصاد کشور در دست دولت است، می افزاید: دولت باید در واگذاری امور تصدی گری به بخش خصوصی تلاش جهادی انجام دهد.

مخبر کمیسیون اقتصادی مجلس، آرامش فکری و ذهنی کارآفرینان و مردم را نشانگر موفقیت قوای سه گانه کشور در پیگیری رهنمودهای رهبری در زمینه جهاد اقتصادی عنوان کرده و ادامه می دهد: برای دستیابی به منویات مقام معظم رهبری و رسیدن به نقطه تحول، مجلس باید کار جهاد گونه ای را در زمینه رشد اقتصادی آغاز کند، دولت نیز باید برنامه های خود را برای یک جهش و حرکت پرشتاب فراهم کند.

سوم؛ یاران سربازان جبهه تولید

برای جهاد اقتصادی، سربازان توانمندی در بخش خصوصی داریم، اما آنها نیازمند سلاحي مناسب برای این جهاد بزرگ هستند. به نظر می رسد سلاح مناسب این جنگ، بهبود فضای کسب و کار و بسترسازی مناسب برای رشد و شکوفایی بخش خصوصی است

در این راستا تحلیلگران بر این باورند برای حضور در جهاد اقتصادی باید زیرساختهای لازم از سوی مجموعه قانونگذاری و اجرایی در دولت، قوه مقننه و قوه قضائیه مهیا شود تا جهاد اقتصادی قابل لمس و اجرایی شدن توسط بخش خصوصی باشد، زیرا تجربه نشان داده در بخشهای مختلف کشور هر زمان نیاز بوده است بخش خصوصی ثابت کرده اتحاد و تفکر منسجم را با مجموعه دولت دارد و توانسته است همپا و همسوی سیاستها و هدفهای تعیین شده حرکت کند.

از سوی دیگر وقتی کلمه «جهاد» در ذهن متبادر می شود، به معنای تلاش برای رسیدن به آرمانها و اهداف است، این در حالی است که از سالهای گذشته که شعارهای اصلاح الگوی مصرف، همت مضاعف و کار مضاعف و سایر مباحث به عنوان شعار سال مطرح شد، بستر لازم برای جهاد اقتصادی در کشور به وجود آمده است.

در این میان بخش خصوصی در تمامی این سالها و برای تحقق این اهداف اقتصادی، اگر پیشقراول نبوده جزو سربازان رده اول بوده است. همان طور که بخش خصوصی در تحریمهای اقتصادی، اجرایی شدن اصل ۴۴ قانون اساسی، پیشقدم بوده است، در جهاد اقتصادی نیز پیشقدم خواهد بود.

نسلهای آینده می تواند به موفقیت جهاد اقتصادی کمک کند. وی با اشاره به اینکه مفهوم جهاد تنها به جنگ محدود نیست، میگوید: معنای اصلی این کلمه سازندگی، طراوت و آبادانی است و نامگذاری سال ۹۰ به عنوان جهاد اقتصادی تلاش همه دستگاه های دولتی و خصوصی را در همه حوزه ها برای تحقق اهداف اقتصادی برتر می طلبد.

نهادنویان خاطر نشان می کنند: از آنجا که جهاد به معنای حضور در صحنه بین المللی بوده تحقق اهداف جهاد اقتصادی نیازمند توجه ویژه به حرکت اقتصادی کشورهای رقیب است. این اظهارات تنها دیدگاه کارشناسان اقتصادی نیست، زیرا تحلیلگران سیاسی نیز در اظهارات خود بارها اکسیر جهاد اقتصادی را خودباوری و رونق اقتصاد ملی دانسته اند.

از جمله این صاحب نظران دبیر کل حزب مؤتلفه اسلامی است که معتقد است: قوانین و آئین نامه ها در کشور باید تشویق کننده امر «تولید» باشد. محمد نبی حبیبی بر این باور است که تحولات اقتصادی، مجموعه شرایط داخلی و بین المللی و لزوم اجرای عدالت اقتصادی که در کشور آغاز شده است، می طلبد حرکتی جدی در حوزه اقتصاد کشور آغاز گردد.

او می گوید: در این راستا با توجه به روند رشد اقتصادی کشور، اهمیت سرمایه گذاری در بخشهای مختلف و با توجه به تولیدات ناخالص ملی باید بتوانیم اقتصاد ایران را به حد مطلوب برسانیم تا از تمام ظرفیتهای بالقوه در کشور بهره مند شویم.

حبیبی با بیان اینکه در جهاد اقتصادی باید تصدی دولت به حداقل ممکن کاهش پیدا کند، ادامه می دهد: بر همین اساس باید با کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغال، افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی، آماده کردن زیرساختهای لازم برای عملیاتی کردن برنامه های اقتصادی، افزایش صادرات غیر نفتی و افزایش تولید، موجبات شکوفایی اقتصاد کشور را فراهم کرد.

وی با اشاره به اینکه مفهوم جهاد تنها به جنگ محدود نیست، می گوید: معنای اصلی این کلمه سازندگی، طراوت و آبادانی است و نامگذاری سال ۹۰ به عنوان جهاد اقتصادی تلاش همه دستگاه های دولتی و خصوصی را در همه حوزه ها برای تحقق اهداف اقتصادی برتر می طلبد.

نهادنویان خاطر نشان می کنند: از آنجا که جهاد به معنای حضور در صحنه بین المللی بوده تحقق اهداف جهاد اقتصادی نیازمند توجه ویژه به حرکت اقتصادی کشورهای رقیب است. این اظهارات تنها دیدگاه کارشناسان اقتصادی نیست، زیرا تحلیلگران سیاسی نیز در اظهارات خود بارها اکسیر جهاد اقتصادی را خودباوری و رونق اقتصاد ملی دانسته اند.

از جمله این صاحب نظران دبیر کل حزب مؤتلفه اسلامی است که معتقد است: قوانین و آئین نامه ها در کشور باید تشویق کننده امر «تولید» باشد. محمد نبی حبیبی بر این باور است که تحولات اقتصادی، مجموعه شرایط داخلی و بین المللی و لزوم اجرای عدالت اقتصادی که در کشور آغاز شده است

**اقتصاد مبتنی بر درآمدهای نفتی،
فعالیتهای تولید محور و سازنده را محدود
می سازد. اما اقتصاد تولید محور و اشتغالزا
و سرمایه گذاری صحیح در پروژه های
نفتی و حفظ سرمایه های بین نسلی برای
نسلهای آینده می تواند به موفقیت جهاد
اقتصادی کمک کند**

از سوی دیگر جهاد اقتصادی در ذات خود از محتوای فرهنگی غنی برخوردار است و آن این است که برای خروج از وضع موجود و رسیدن به وضع مطلوب در اقتصاد، باید جهاد کرد. اما پرسش این است که چه بستری باید مهیا شود تا بخش خصوصی بتواند وارد عرصه جهاد اقتصادی شود؟ برای پاسخ به این پرسش به سراغ رئیس بزرگترین پارلمان بخش خصوصی رفتیم.

محمد نهادنویان، اصلاح ساختار اقتصادی کشور را لازمه جهاد اقتصادی می داند و معتقد است: ساختار اقتصادی کشور باید به سمت حضور پررنگ تر بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی پیش برود.

وی با بیان اینکه نگاه تولید محور و سازنده به فعالیتهای اقتصادی، عامل موفقیت جهاد اقتصادی به شمار می رود، تصریح می کند: اقتصاد مبتنی بر درآمدهای نفتی، فعالیتهای تولید محور و سازنده را محدود می سازد. اما اقتصاد تولید محور و اشتغالزا و سرمایه گذاری صحیح در پروژه های نفتی و حفظ سرمایه های بین نسلی برای

در دنیا به وجود آمده و فناوریهای نوینی از جمله فناوری اطلاعات، بیوتکنولوژی، نانوتکنولوژی، هوا فضا، علوم زیستی و علوم انسانی در حال شکل گیری است، نیازمند تغییر کلی در شیوه ها و روشها هستیم. وی خاطر نشان می کند: نکته مهم این است که در برنامه پنجم توسعه که از سال ۹۰ آغاز شده برای بهبود فضای کسب و کار در ایران و برای دسترسی به تعادل در بازار کار و دسترسی به اهداف چشم انداز نیازمند یک رویکرد کارآفرینی در همه دستگاه ها هستیم تا با اقتصادی مبتنی بر نوآوری و دانش بتوانیم شاخصهای کارآفرینی و کسب و کار را ارتقا دهیم.

پنجم: ایرانی آباد در عملیاتی کردن جهاد اقتصادی

رهبر معظم انقلاب سال ۸۸ را به عنوان سال اصلاح الگوی مصرف و سال ۸۹ را به عنوان سال «همت مضاعف، کار مضاعف» معرفی کردند، امسال نیز به عنوان سال «جهاد اقتصادی» نام گرفته است که بی گمان این نامگذاری و استمرار وجه اقتصادی آن اتفاقی نیست بعد دوم نامگذاری سال جهاد اقتصادی که بسیار با اهمیت است مردمی بودن آن است، به عبارت دیگر با این نامگذاری اصلاحات اقتصادی از موضوع دانشگاهی و نخبگی وارد فاز مردمی - به عنوان یک وظیفه عمومی برای هر ایرانی - شده که با توجه به شرایط کشور این روند در راستای توسعه و اقتدار ایران اسلامی امری لازم و ضروری است. بعد دیگر این نامگذاری این است که وقتی امری به عنوان جهاد تلقی می شود، یعنی باید از همه ساختارها و ظرفیتهای موجود در کشور در بخشهای گوناگون به بهترین شکل ممکن استفاده کرد. از این رو به باور آگاهان اقتصادی با مبنا قرار دادن جهاد اقتصادی در عرصه های مختلف، کشور در تمامی شاخصهای اقتصادی خرد و کلان جامعه، نتایج چشمگیرتری را در مقایسه با گذشته کسب خواهد کرد و در مباحثی نظیر درآمد سرانه، اشتغال، کاهش ضریب جینی و فاصله طبقاتی و بهبود رفاه اقتصادی و اجتماعی جایگاه برتری را به دست خواهد آورد.

در این میان تمرکز بیش از پیش برای اجرای سیاستهای اصل ۴۴ قانون اساسی و توسعه بیشتر حضور بخش خصوصی در فعالیتهای تولیدی، اقتصادی و تجاری و خروج دستگاه های دولتی از حوزه کار تصدی گری، از جمله گامهای اساسی برای پیشرفت و توسعه کشور هستند که بدون شک ایرانی آباد و توسعه یافته را در تمام عرصه ها به ارمغان خواهد آورد.

می طلبد حرکتی جدی در حوزه اقتصاد کشور آغاز گردد. او می گوید: در این راستا با توجه به روند رشد اقتصادی کشور، اهمیت سرمایه گذاری در بخشهای مختلف و با توجه به تولیدات ناخالص ملی باید بتوانیم اقتصاد ایران را به حد مطلوب برسانیم تا از تمام ظرفیتهای بالقوه در کشور بهره مند شویم. حبیبی با بیان اینکه در جهاد اقتصادی باید تصدی دولت به حداقل ممکن کاهش پیدا کند، ادامه می دهد: بر همین اساس باید با کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغال، افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی، آماده کردن زیرساختهای لازم برای عملیاتی کردن برنامه های اقتصادی، افزایش صادرات غیر نفتی و افزایش تولید، موجبات شکوفایی اقتصاد کشور را فراهم کرد.

چهارم: جهاد اقتصادی و ضرورت دولت کارآفرین

بر اساس چشم انداز توسعه کشور در سال ۱۴۰۰ باید رتبه اول بخش نوآوری را در بین ۲۵ کشور آسیای جنوب غربی داشته باشیم، تحقق این هدف بزرگ، تنها در سایه نوآوری، ارتقای فرهنگ کار و در نهایت احترام به کارآفرینان و فرهنگ کارآفرینی میسر خواهد بود.

این در حالی است که کارشناسان معتقدند نیروی انسانی جوان و جویای کار در کشور می تواند به عنوان ظرفیتی عظیم برای توسعه کارآفرینی و به تبع آن توسعه اقتصادی و فرهنگی جامعه محسوب شود. به عبارتی دیگر در بستر کار مضاعف، برای جهاد اقتصادی، کارآفرینی به عنوان یک الزام و رویکرد نوین و تدبیر جدید اقتصادی در پاسخ به واقعیتهای و شرایط جدید محیطی، یکی از راهکارهای ارزشمند در رویارویی و تقابل با ناکارآمدی اقتصادی و جلوگیری از پدیده های منفی اقتصادی مانند بیکاری، محسوب می شود. از این رو به نظر می رسد نامگذاری سال جهاد اقتصادی در راستای یک مجموعه از راهبردهایی است که برای تحول اقتصادی طراحی شده است. دکتر محمد رضا سپهری از جمله صاحب نظران حوزه کارآفرینی است که در این زمینه پژوهشهای گسترده ای انجام داده است. او می گوید: با توجه به آغاز برنامه پنجم توسعه از ابتدای سال ۹۰ و توجه ویژه دولت به نهضت ملی اشتغال در سال آینده نیازمند ایجاد تغییر و تحولاتی در نحوه اجرا و تغییر در رفتارها هستیم.

وی با مطرح کردن یک مبحث جدید با عنوان «دولت کارآفرین» معتقد است: دولت کارآفرین باید بحث کارآفرینی را از مرزهای فردی بالاتر برده و به بحث درباره تحولات جهان، فرایندهای جهانی شدن و محیط های جدید اقتصادی بپردازد. این کارشناس حوزه کار و اشتغال تاکید می کند: ساختارها و مدل های قدیمی نمی تواند پاسخگوی جامعه امروزی باشد، از این رو به دولت کارآفرین که ویژگی هایی از قبیل تسهیل گری، توانمندسازی، رقابتی بودن، نتیجه محور بودن، مشتری مداری، پیش بینی کننده، غیر متمرکز و بازارگرا بودن را دارا باشد، نیازمندیم. وی اضافه می کند: رقابت و بهبود بهره وری اقتصاد ملی و توسعه بخش خصوصی و همچنین مدیریت نوین که بر مهارتهای مدیریتی، مهارتهای سیاستگذاری، ارزیابی عملکرد به جای کنترل نهادها با فرایندها، واگذاری فعالیتهای تصدی گری و ساز و کارهای پاسخگو تاکید می کند از جمله ویژگی های یک دولت کارآفرین است. وی با بیان اینکه در یک دولت کارآفرین باید به رقابت، خصوصی سازی، خلاقیت و توانمندسازی اهمیت بیشتری دهیم، می گوید: با توجه به اینکه محیط های جدیدی برای اقتصاد